

Za novou podobu školy a školství

Otevřený dopis předsedy Českomoravského odborového svazu pracovníků školství členům Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR

Vážené paní poslankyně, vážení páni poslanci!

Problematika školství se konečně dostává do popředí zájmu sdělovacích prostředků a veřejnosti. Hovoří se kromě jiného také o změnách legislativy, zejména v souvislosti s vládními návrhy novel zákonů 29/1984 Sb. a 564/1990 S., které jsou v této době projednávány Parlamentem ČR. V této souvislosti si Vás dovoluji upozornit na některé tendence, které mají na stav českého školství zásadní vliv.

V první řadě je třeba zdůraznit, že novely „školských“ zákonů jsou nesmírně potřebné, neboť se *objevují stále silnější signály, které ukazují na destruktivní a degenerativní změny ve školství*. Z řady z nich vyjímám:

– *vnější podmínky (finanční a legislativní) významně zvyšhodňují školy soukromé vůči veřejným školám, které se tak dostávají do neřešitelných situací*. Pokud zůstane zachován status quo, dojde postupně k destrukci veřejného školství, jehož kvalita již teď zákonitě klesá. Tento stav pak nebude výsledkem soutěže za rovných podmínek, ale důsledkem zvyšhodnění škol soukromých; přitom přinese řadu negativních důsledků, zejména sociálních, které lze pouze odhadovat, neboť taková situace *nemá ve vyspělých zemích analogii*.

Z konkrétních jevů, které svědčí o těchto procesech, vyjímám:

1. *stále roste počet soukromých škol tempem, které nemá ve světě (ani v dějinách) obdoby,*
2. *veřejné školy se potýkají s neřešitelnými personálními problémy, absolventi nenastupují do škol, roste podíl nekvalifikovaných osob a důchodců — v řadě oblastí hrozí s odchodem důchodců personální kolaps,*
3. *kvalifikovaní učitelé odcházejí za vyššími výdělky do soukromých škol nebo zcela mimo resort,*
4. *financování vede k ne hospodárnosti a zdržuje žáky ve vzdělávacím systé-*

mu nad možnosti rozpočtu, čímž se blokují byt' omezené možnosti řešit zejména mzdové problémy.

Neméně důležitá je také otázka, do jaké míry navržené novely řeší výše uvedené a další problémy, které v resortu jsou. Na jedné straně jsme názoru, že některé technické detaily by bylo možné řešit důsledněji — odkazují zde na dopis poslancům českého Parlamentu ze dne 6. 2. 1995, ve kterém jsme podle našeho názoru nejdůležitější věci vyjádřili. Na druhé straně cítíme povinnost vyjádřit přesvědčení, které je podloženo množstvím stanovisek a názorů z řad školské veřejnosti, že provést zásadní koncepční změny v návrhu novel nyní, na poslední chvíli, bez široké diskuse odborné a laické veřejnosti, by bylo krokem s tak hlubokými důsledky pro českou společnost, krokem s tak vysokou mírou odpovědnosti, že jej považujeme za v podstatě neuskutečnitelný. Říkáme otevřeně, že *snahy o totální liberalizaci školského systému, který vede v konečném důsledku k privatizace zejména středního školství, odmítáme a považujeme je nejen za nebezpečné a nesprávné, ale i za krajně nezodpovědné* vůči budoucím generacím z řady důvodů. Ten nejjednodušší zde uvádím — ve světě podobný systém prostě neexistuje a ptáme se, má-li tato země experimentovat s modely, které se neprosadily ani v zemích s nesrovnatelně většími finančními a lidskými možnostmi, jako jsou například USA.

Nerozlišujeme, zda se obracíme na poslance koaliční (pomineme-li skutečnost, že jde o vládní návrh) a nebo opoziční, neboť otázky vzdělání považujeme za tak důležité, že jejich dobré řešení vyžaduje v zásadních věcech alespoň částečnou shodu obou parlamentních seskupení. Jde totiž o mnoho, o budoucnost této země.

Vážené paní poslankyně, vážení páni poslanci,

věřím, že tento dopis přijmete jako výraz odpovědnosti — pedagogů a ostatních pracovníků školství sdružených v Českomoravském odborovém svazu pracovníků školství — za nastupující generaci.

V Praze 1. března 1995

Ing. Jaroslav Rössler,
předseda ČMOS PŠ
(Práce)

Z otevřeného dopisu zlínských učitelů

náměstku ministra školství panu Ing. Janu Kouckému s žádostí o zvýšení platů pedagogů.

Vážený pane náměstkú,

dlouho již trpělivě čekáme na zvýšení platů učitelů státních ZŠ. Bohužel, tyto platy zvyšují jen novináři, kteří opakovaně vytváření v očích veřejnosti iluze, že učitelé nemají důvod k nespokojenosti. O výši prémie a příplatků z hospodářských odvětví se zpravidla nepíše, ale o 13. platu učitelů tisk, jako např. MF Dnes z 24. 1. 1995, informuje s předstihem.

Český statistický úřad uvádí za první pololetí roku 1994 průměrný plat ve školství na fyzickou osobu 5838,- Kč, ale občan si samozřejmě tvoří úsudek podle údajů z tisku, kde jsou částky jiné, nadsazené.

Tato základní skutečnost — nízká úroveň platů ve školství — zvláště ve školách státních — je příčinou varovných důsledků:

- ze státních ZŠ odcházejí odborníci, učitelé v produktivním věku, hlavně muži, a hledají si lukrativnější zaměstnání, případně vedlejší činnost,
- na těchto školách roste podíl důchodců, absolventi nemají zájem nastupovat,
- do škol jsou přijímáni nekvalifikovaní lidé, bez dostatečné odbornosti; výsledky se projeví až s určitým časovým odstupem,
- viz tabulka — alarmující údaje.

*Přehled některých údajů o personálním obsazení
škol na Moravě a ve Slezsku v r. 1994 (stav k 15. 9. 1994)*

Počet přijatých absolventů učit. fakult — VŠ	412
Počet uč., kteří odešli mimo rezort školství (v akt. věku)	473
Počet učitelů - důchodců (bez přesluhujících)	897
Počet neobsazených učitelských míst	183
Počet nekvalifikovaných učitelů	689

Pozn.: Přehled je zpracován za 22 z 24 okresů Moravy a Slezska. Uvádí souhrn za základní a střední školy.

Tímto otevřeným dopisem reagujeme, pane náměstkú, na Vaše vystoupení ve Zlíně dne 15. 2. 1995 v Kongresovém sále hotelu Moskva a dále na Otevřený dopis předsedy ČMOS pana ing. Jaroslava Rösslera — viz UN č. 11 ze 14. 3. 1995 a na skutečnou situaci, především finanční, na naší škole (patříme mezi státní ZŠú. Ta dostala v roce 1994 celkový mzdový limit 4.020.000,- Kč na vyplacení všech nárokových i nenárokových složek pro 48 zaměstnanců této školy. Na rok 1995 máme přiděleno 4.050.000,- Kč, které jsou rovněž určeny na vyplacení nárokových i nenárokových složek platu

(odměn, os. ohodnocení), ale i tzv. 13. plátu pro všechny zaměstnance školy. V praxi to znamená, že každý učitel naší školy dostane v roce 1995 stejnou částku jako v roce 1994, kdy nebyl zákonem přiznán 13. plat.

Proč tedy tolik nepravd o zlepšování platů učitelů, když 13. plat je vlastně jen jiným označením stejných mzdových prostředků? Také žádná jiná slibovaná finanční částka, která by vyrovnala plat na celostátní platový průměr, nebyla zatím vyplacena.

Pro srovnání: průměrný plat ve státě činí 7000,- Kč. Z 32 pedagogických pracovníků naší školy má jen 6 učitelů při plném úvazku a s praxí delší než 25 let pevný základní plat nad 7000,- Kč.

Na základě všech těchto skutečností jsme se rozhodli finanční stránku učitelů státních ZŠ zveřejnit a usilovat o její zlepšení ještě v roce 1995. Chápeme, že oprávněný požadavek ČMOS upravit základní tarify v rozmezí 1,5 až dvojnásobku současného stavu je v tomto roce nereálný. Reálné však vidíme naše níže uvedené požadavky a věříme, že mohou být vyřešeny do 15. června 1995. V opačném případě v uvedený den vstoupíme do jednodenní stávk.

Požadavky:

1. Dorovnání mezd učitelů státních ZŠ na celostátní platový průměr (viz slibovaný 6% nárůst z UN č. 5/95).
2. Navýšení mzdových prostředků na vyplacení 13. platů v roce 1995.
3. Zařazení všech vysokoškolsky vzdělaných učitelů do 10. platové třídy.

Věříme, že MŠMT ČR chce usilovat o zvyšování, a nikoli o snižování společenského postavení učitele a hodnotit jeho práci způsobem srovnatelným s odborníky z jiných rezortů s odpovídajícím vzděláním.

Naš otevřený dopis zveřejňujeme s plnou vážností a spoléháme, pane náměstků, že jej předložíte k projednání co nejdříve a přesvědčíte odpovědné pracovníky MŠMT ČR o naléhavosti uvedených skutečností. Věříme, že Vaši odpověď do června obdržíme.

Děkujeme za pochopení i podporu našich požadavků.

S pozdravem

učitelé 18. ZŠ Zlín
Česká 4787

„Je záležitostí odborů, jestli s naší akcí souhlasí nebo ne“, uvedla Vlasta Šupáková, členka pětičlenné rady učitelů 18. ZŠ ve Zlíně, která koordinuje postup protestní akce pedagogů. „Když se na Zlínsku konalo dohadovací řízení o rozpočtu školy, odboráři k němu nebyli přizváni. Nevěděli tedy ani o tom, jaký rozpočet byl naší škole přiznán. Vzali jsme tedy jako svoji profesní záležitost informovat náměstka Kouckého o tom, že zveřejněné přísliby třináctých platů učitelům není z čeho vyplatit. Sdělovací prostředky z našeho upozornění, že své nároky chceme podpořit v krajním případě i jednodenní stávkou, udělaly zbytečnou bublinu. Nejedná se nám o stávku, ale o splnění příslibů ministerstva.“

Vlasta Šupová dále uvedla, že není pravda, že by průměrný plat všech pracovníků 18. ZŠ ve Zlíně, a to i nepedagogických, činil 7361 korun, jak uvedla včerejší MF Dnes. Podle ní je průměr včetně všech příplatků 6690 korun. *U učitelů průměrná hrubá mzda ve škole včetně příplatků a přesčasů činí 7370.* U pedagogů na druhém stupni v žádném případě nedosahuje částky 8216 korun, jak podle statistiky ministerstva zveřejnila MF Dnes.

Požadavky učitelů 18. ZŠ ve Zlíně podle Vlasty Šupové dosud podpořilo dalších 80 až 90 škol z jižní Moravy i z Čech. Na Břeclavsku základní školy sepsaly petici s obdobnými požadavky, jaké má 18. ZŠ ve Zlíně. Pod petici se podepsali učitelé z 50 škol na Břeclavsku.

Rovnost 7. 4. 1995

Pedagogové ze zlínských škol věří v diskusi s ministrem školství

Ředitelé dvaadvaceti zlínských škol považují dopis pedagogů 18. základní školy ve Zlíně, zasláný před časem ministerstvu školství s upozorněním na špatnou finanční situaci ve školství, za prvotní impuls k diskusi. Své názory sepsali do prohlášení, které v těchto dnech zaslali ministerstvu školství. Prohlášení dvaadvaceti ředitelů základních škol ze Zlína a blízkého okolí podporují i ostatní základní školy v okrese.

„Odchody učitelů ze základních škol kvůli nelepšící se mzdové situaci nabyly v poslední době hrozivých rozměrů. *Platy pedagogů zaostávají za inflací, zhoršuje se společenské postavení učitelů. Naopak stoupá náročnost jejich práce,*“ stojí v prohlášení ředitelů zlínských škol.

Za voláním po zvýšení mezd učitelů je podle prohlášení ředitelů zlínských škol nutné vidět *snahu udržet ve školách kvalitní učitele a získat nové absolventy pedagogických fakult.* V současné době mají ředitelé obavy z výhledu personálního obsazení škol v příštích letech. A to jak z hlediska odbornosti, tak i skladby aprobací. Upozorňují, že *problematika je nadřizenými orgány bagatelizována. V resortu schází průzkum a výhled na příštích pět až*